

Tillaga	A 1978/UHN
Flytjandi	Flokkahópur miðjumanna
Afgreiðsla	Norræna sjálfbærninefndin

Þingmannatillaga um bann við námuvinnslu á djúpsjávarbotni

Flokkahópur miðjumanna leggur til að Norðurlandaráð beini þeim tilmælum til norrænu ríkisstjórnanna

- að leggja bann við námuvinnslu á djúpsjávarbotni á alþjóðlegum hafsvæðum á meðan umhverfislegar, félagslegar og efnahagslegar afleiðingar hennar hafa ekki verið rannsakaðar að fullu

Bakgrunnur

Heilsa plánetunnar okkar er háð hafinu. Hafið, sem þekur meira en 70% jarðarinnar og inniheldur 95% af lífríki þess er heimili einstaks líffræðilegs fjölbreytileika, er mikilvægur hluti af baráttunni gegn loftslagsbreytingum og geymir menningarverðmæti fyrir samfélög um allan heim.

Nú er ógnum gegn höfum heimsins fer fjölgandi, meðal annars af loftslagsbreytingum, ofveiða, plastmengunar og hafsbotsborunar, standa þau frammi fyrir nýrri og hættulegri ógn: djúpsjávarnámuvinnslu. Námuvinnslufyrirtæki og þau ríki sem styðja þau keppa nú að því að verða fyrst til að vinna sjaldgæfa jarðmálma úr sjávarbotninum, þar á meðal nikkell, kóbalt, kopar og mangan.

Ef þessi áhættusama iðnaðarstarfsemi fengi að fara fram myndi hún valda miklum skaða á viðkvæmu sjávarlífríkjum og þeim milljónum tegunda sem halda til í þeim, sem hefur einnig áhrif á starfsemi á borð við fiskveiðar, sem eru mjög mikilvægur hluti af matvælaöryggi og lífsviðurværi strandsamfélaga. Fleiri en 600 vísindamenn og sérfræðingar hafa varað við því að námuvinnsla á djúpsjávarbotni myndi leiða til minni líffræðilegs fjölbreytileika og virkni vistkerfa óafturkræft í margar kynslóðir.

Auk þess gegna höfin og vistkerfi í djúpsævi lykilatriði í baráttunni gegn loftslagsbreytingum, þar sem höfin eru stærsta kolefnisgeymsla heims og geymir gríðarlegt magn af koldíoxíði. Námuvinnsla á djúpsjávarbotni getur raskað kolefnisgeymslum og loftlagstemprandi virkni hafsins með því að sundra þessum geymslum og losa gasið sem er bundið í hafsbotninum.

Þeir sem styðja námuvinnslu á djúpsjávarbotni halda því fram að steinefni á djúpsjávarbotni séu nauðsynleg fyrir græn umskipti, til dæmis til að uppfylla efnisþörf fyrir rafhlöður rafbíla. Á meðan sumir innan iðnaðarins og ríki sem eru hliðholl honum leggja áherslu á mikilvægi þess að hefja námuvinnslu á djúpsjávarbotni strax árið 2024 telja sumir að ný kynslóð rafhlaðna sé væntanleg. Þessar rafhlöður geta annaðhvort endurnýtt þessa málma eða sleppt því að nota þá yfir höfuð. Það þýðir að í stað þess að hefja nýja og umfangsmikla iðnaðarstarfsemi ættu allir hlutaðeigandi aðilar að fjárfesta í nýrri tækni og kerfum sem myndu minnka eftirspurn eftir hráefnum með endurnotkun, endurvinnslu og nýrri tækni.

Græn umskipti mega ekki eiga sér stað á kostnað líffræðilegs fjölbreytileika og stærstu kolefnisgeymslu plánetunnar. Auk þess bendir Greenpeace á aðra áhættu í tengslum við borun á hafsbotni, sem er að straumar bera setlög frá vinnslusvæðum yfir á önnur annars ósnert svæði og raska meðal annars kóralrifum þrátt fyrir að engin borun eigi sér stað á slíkum svæðum.

Í kjölfar opinberrar beiðni frá Lýðveldinu Naúru árið 2021 um að byrja að nýta djúpsjárvarauðlindir vinnur Alþjóðahafsbotnsstofnunin (ISA) nú að því að flýta fyrir þróun námuvinnslureglna sem gætu verið samþykktar þegar í júlí 2024. Með öðrum orðum höfum við minna en eitt ár til stefnu til að stöðva þennan óskynsamlega iðnað og vernda hafið áður en það er of seint. Einnig hefur verið lýst yfir áhyggjum af því að stofnunin sem myndi hafa eftirlit með því sem er stærsta námuvinnsla sögunnar, fengi hún að fara fram, sé ekki hæf fyrir verkefnið. Eins og stendur er skýr slagsíða til hagsmuna iðnaðarins innan Alþjóðahafsbotnsstofnunarinnar og í þeim námuvinnslureglur sem lagðar hafa verið til, sem þýðir að vísindalegt mat hefur algjörlega verið lagt til hliðar.

Að endingu samræmist þessi ákefð til að hefja námuvinnslu í djúpsævi ekki alþjóðlegum skuldbindingum um loftlagsaðgerðir og vernd náttúrunnar, þar á meðal „Leaders Pledge for Nature“ og samþykkt 122 um „vernd vistkerfa í djúpsævi og líffræðilegs fjölbreytileika með banni við námuvinnslu á hafsbotni“, sem var samþykkt með yfirgnæfandi meirihluta á IUCN World Conservation Congress í september 2021.

Osló, 30. október 2023

Rebecka Le Moine (MP)
Simon Holmström (HI)
Catarina Deremar (C)
Hanna Katrín Friðriksson (Vr)
Jouni Ovaska (cent)

Krista Mikkonen (gröna)
Helena Gelleman (L)
Guðmundur Ingi Kristinsson (Fjf)
Johan Dahl (sb)
Mikko Ollikainen (sv)

Anna Falkenberg (SP)
Jeppe Søe (M)
Ola Elvestuen (V)

Mikael Lindholm (ÅC)
Hans Christian Schmidt (V)
Markku Siponen (cent)